

УДК 377.035

**PATRIOTIC EDUCATION AS A COMPONENT OF THE SOCIALIZATION
OF THE FUTURE SPECIALIST****ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ-ПЕДАГОГА****Cherevko O. / Черевко О.Д.**
*teacher / викладач***Cherevko L./ Черевко Л.В.**
*teacher / викладач**Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College of
Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»**33, Nebesna Sotnia, 20 300**КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
вул. Небесної Сотні, 33, 20 300*

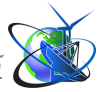
Анотація. У статті розглядаються питання соціальної активності здобувачів освіти, майбутніх фахівців, як засобу патріотичного виховання. Аналізуються підходи до організації роботи з патріотичного виховання на сучасному етапі розвитку освіти, визначаються засоби, форми і способи практичного засвоєння соціального досвіду у формуванні патріотичних почуттів у різних сферах діяльності, що забезпечують формування соціально-важливих, патріотично спрямованих рис особистості.

Ключові слова: духовно-моральний розвиток, патріотичне виховання, здобувачі освіти, майбутній фахівець-педагог, соціалізація, соціальна активність.

Вступ.

На сучасному етапі розвитку нашої держави важливим завданням підготовки майбутніх фахівців – педагогів є діяльність закладу освіти, що спрямована не лише на суто професійну спрямованість освітнього процесу, а і забезпечення духовно-морального розвитку особистості у ставленні до своєї держави, її духовних та культурних цінностей, до співвітчизників. Нині Україна потребує нового покоління інтелектуально-розвинених, високоморальних, творчих громадян, які сповідують високу духовність, людську чистоту, активну громадянську позицію та професіоналізм. Лише така особистість стане високоосвіченим фахівцем, національно-свідомим громадянином, здатним до саморозвитку, самовиховання і самореалізації у суспільстві, яка керується загальнолюдськими цінностями через глибоке поєднання із народом та продовження його традицій. У зв'язку з цим, одним із пріоритетних завдань педагогічної науки, державотворення є виховання патріотизму як духовно-моральної якості здобувачів освіти, майбутніх фахівців-педагогів.

Перехід існуючої системи виховання від регуляційних функцій спеціальних психолого-педагогічних умов і вимог, системи виховних заходів і стихійного впровадження інноваційних форм діяльності здобувачів освіти до організації особистого соціального досвіду в процесі створення виховних ситуацій, які потребують від вихованців відповідальної соціальної поведінки, формують особистий соціальний досвід [5].

Основна частина.

У сучасних умовах питання національно-патріотичного виховання стоїть особливо гостро. Військові дії, породжують нові інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні. Європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу й прояву патріотичних почуттів та нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу [1].

Проблематика досліджень форм і засобів патріотичного виховання в Україні досить широка. Зокрема, питання теоретико-методологічних засад становлення громадянина – патріота України через утвердження національних ідей розглядаються І.Бехом, К.Чорною, Ю.Руденко.

Концептуальні засади реформування національно-патріотичного виховання молоді України розглянуто О.Остапенком, Б.Шаповаловим та іншими. Особливості національно-патріотичного виховання як фактору підвищення якості освіти проаналізовано О.П'ятикопом. Дослідженнями С. Івченкова та О.Сайганова визначено вплив соціалізації молоді у контексті патріотичного виховання.

Законодавством України, Інститутом модернізації змісту освіти чітко зазначено, що національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації [2]. Здійснення патріотичного виховання студентів у системі вищої та фахової передвищої освіти передбачено Законами України «Про фахову передвищу освіту» та «Про вищу освіту» та іншими нормативними документами.

Осмислення історії України, її шляху до визволення, незалежності, особливо під час воєнної агресії, визначає ряд соціальних, організаційних та громадських аспектів методології формування патріотизму майбутніх фахівців-педагогів. Вони реалізуються через такі напрямки діяльності як психолого-педагогічна підтримка, психолого-педагогічний супровід, що підтримує та розвиває суб'єктивний досвід особистості, громадська та соціальна діяльність.

У процесі патріотичного виховання доцільно орієнтуватися на загальнопедагогічні принципи виховання: студентоцентризм, природовідповідність, культуровідповідність, гуманізм, врахування вікових та індивідуальних особливостей. Окрім цих принципів, Концепцією патріотичного

виховання визначено специфічні принципи цієї діяльності: національної спрямованості, самоактивності й саморегуляції, полікультурності, соціальної відповідності, історичної і соціальної пам'яті, міжпоколінної наступності [4].

На основі цих принципів дослідженнями О.Федоренко визначено критерії патріотичного виховання, в основу яких покладено соціальний та громадський досвід особистості, майбутнього фахівця. Такий підхід визначається рівнем сформованості певних практичних навичок участі здобувачів освіти у суспільному житті та особливостями розвитку патріотичних якостей особистості.

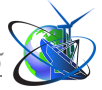
Критеріями і компонентами, які становлять базис національно-патріотичної вихованості майбутнього фахівця є когнітивні, етноідентифікаційні, емоційно-мотиваційні, практичні, учинково-діяльнісні. Усі вони містять цінності патріотичного спрямування, які опираються на ідентифікацію з етносом, що виявляється у здатності включатися в діяльність, спрямовану на пізнання культури та традицій свого регіону у збереженні цих надбань для майбутніх поколінь. Також вони дають можливість формувати пізнавальні, пошукові, організаторські, предметноперетворювальні, емпатійні та соціальні навички, що створює умови для розвитку патріотичних почуттів які, завдяки зміцненню внутрішньої мотивації, є основою становлення патріотичних переконань [1].

Загальновідомо, що виховний процес у закладі освіти, у тому числі і фахової передвищої, спрямовується на становлення, розвиток і самореалізацію особистості, що здійснюється через різноманітні фактори та чинники. У процесі здійснення патріотичного виховання до них відносимо навчальні заняття, систему виховних заходів, екскурсійну та красзнавчу роботу, гурткову роботу, написання науково-дослідних робіт відповідної тематики, волонтерські дії викладачів та здобувачів освіти. Саме через них здійснюється активний соціальний вплив на формування певного особистісного досвіду.

У сучасному закладі фахової передвищої освіти велику увагу приділяється питанням соціальної активності здобувачів освіти, яка визначається сукупністю форм людської діяльності. Ця діяльність орієнтується на вирішенні певних завдань, які постають перед певною групою у певний проміжок часу та реалізується у трудовій, громадсько-політичній та культурній сферах, що становить основу формування патріотичних почуттів.

Виділяють такі форми суспільної діяльності здобувачів освіти як соціальні проекти молоді на соціальних засадах, участь у різних молодіжних організаціях, волонтерських проектах, органах студентського самоврядування, координаційних радах. Кожний із цих напрямків відповідає найважливішим тенденціям нашого суспільства та його соціальним запитам. Ними визначаються підходи до якісно нових умов патріотичного виховання майбутніх фахівців-педагогів.

Застосування різноманітних засобів, форм і способів залучення здобувачів освіти до спеціально організованих соціальних обставин і відносин створюють умови для практичного засвоєння соціального досвіду як складової патріотизму особистості, забезпечуючи формування соціально-важливих рис особистості.

Таким чином, соціальна активність як складова патріотичного виховання сформує активну громадянську і життєву позицію патріота, громадянина України, а логічна послідовність і взаємозв'язок різних аспектів набуття соціального досвіду здобувачами освіти – майбутніми педагогами, дадуть можливість стати фахівцем із високими критеріями національних та загальнолюдських цінностей.

Висновки.

Отож, патріотичне виховання в освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти здійснюється через соціалізацію здобувачів освіти у процесі навчальних занять, позааудиторних заходах, участі майбутніх фахівців у різноманітних соціальних проєктах. Таким чином, освітній процес доцільно організовувати з урахуванням закономірностей соціалізації здобувачів освіти до різних видів діяльності та умов життя. У результаті застосування різноманітних форм, засобів і способів організації патріотичного виховання забезпечить якісну підготовку фахівців із високою патріотичною свідомістю, готовою виконувати професійні та громадянські обов'язки. А запорукою ефективності освітньо-виховного процесу є органічне поєднання системи принципів національно-патріотичного виховання у цілісну систему, яка забезпечить досягнення відповідних результатів – органічно засвоєних загальнолюдських і українських національних цінностей.

Література:

1. Дудка І. Патріотичне виховання студентської молоді як складова громадської діяльності вищого навчального закладу / І.Дудка // Витоки педагогічної майстерності. – 2015. – Випуск 16. – С.56-63. Режим доступу <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5617/1/Dudka.pdf>
2. Інститут модернізації змісту освіти: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/natsionalno-patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/>
3. Казімірчук О., Курчаба О. Національно-патріотичне виховання студентів крізь викладання суспільних дисциплін: теорія і практика / О. Казімірчук, О. Курчаба // Педагогічний часопис Волині. – 2018. - № 2(9). – С. 31 – 37. Режим доступу: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/B0-31-37.pdf>
4. Концепція національно – патріотичного виховання дітей та молоді: затверджена колегією Міністерства освіти і науки України 26 березня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/>
5. Тищенко О.І. Психолого-педагогічні умови патріотичного виховання студентів / О. Тищенко // Юридична психологія. - 2020. - № 1 (26). - С. 22-30. Режим доступу: [file:///C:/Users/USER/Downloads/20\(1\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/20(1).pdf)
6. Тімкін І.Ф., Новікова Н.Є. Сучасні підходи до розуміння національно-патріотичного виховання молоді / І.Тімкін // Вісник національного авіаційного університету. Збірник наукових праць. Педагогіка, психологія. – 2016. - № 9. Режим доступу: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/download/12427/16780>
7. Ткаченко У. Актуальні проблеми національно-патріотичного виховання в

закладах вищої освіти /У.Ткаченко//Молодь і ринок. – 2019. - №4(171).С.177-182.Режимдоступу:<http://mir.dspu.edu.ua/article/view/168667/168455>

Literature:

1. Dudka I. Patriotychne vykhovannya students'koyi molodi yak skladova hromads'koyi diyal'nosti vyshchoho navchal'noho zakladu / I.Dudka // Vytoky pedahohichnoyi maysternosti. – 2015. – Випуск 16. – С.56–63. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5617/1/Dudka.pdf>
2. Instytut modernizatsiyi zmistu osvity: ofitsiyyny sayt [Elektronnyyresurs]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/natsionalno-patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/>
3. Kazimirchuk O., Kurchaba O. Natsional'no-patriotychne vykhovannya studentiv kriz' vykladannya suspil'nykh dystsyplin: teoriya i praktyka / O. Kazimirchuk, O. Kurchaba // Pedahohichnyy chasopys Volyni. – 2018. - № 2(9). – С. 31 – 37. Режим доступу: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14359/B0-31-37.pdf>
4. Kontsepsiya natsional'no – patriotychnoho vykhovannya ditey ta molodi: zatverdzhena kolehiyeyu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 26 bereznya 2015 roku [Elektronnyyresurs]. – Режимдоступу: <http://mon.gov.ua/activity/>
5. Tyshchenko O.I. Psykholoho-pedahohichni umovy patriotychnoho vykhovannya studentiv / O. Tyshchenko // Yurydychna psykholohiya. - 2020. - № 1 (26). - С. 22-30. Режим доступу: [file:///C:/Users/USER/Downloads/96-2537-1-10-20201126%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/96-2537-1-10-20201126%20(1).pdf)
6. Timkin I.F., Novikova N.YE. Suchasni pidkhoty do rozuminnya natsional'no-patriotychnoho vykhovannya molodi / I.Timkin // Visnyk natsional'noho aviatsiynoho universytetu. Zbirnyk naukovykh prats'. Pedahohika, psykholohiya. – 2016. - № 9. Режим доступу: [file:///C:/Users/USER/Download%96-2537-1-10-20201126%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/USER/Download%96-2537-1-10-20201126%20(1).pdf)
7. Tkachenko U. Aktual'ni problemy natsional'no-patriotychnoho vykhovannya v zakladakh vyshchoyi osvity / U. Tkachenko // Molod' i rynek. – 2019. - №4 (171). - С. 177-182. Режим доступу: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/168667/168455>

Annotation. *The article examines the issue of social activity of education seekers, future specialists, as means of patriotic education. Approaches to the organization of work on patriotic education at the current stage of educational development are analyzed. Means, forms and methods of practical assimilation of social experience in the formation of patriotic feelings in various spheres of activity, which ensure the formation of socially important, patriotically oriented personality traits, are determined.*

Key words: *spiritual and moral development, patriotic upbringing, education seekers, future specialist-pedagogue, socialization, social activity.*